

RP 35/2003 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 1 kap. 3 § kyrkolagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Det föreslås att kyrkolagen kompletteras så att bestämmelser om ett barns förutsättningar att vara medlem av evangelisk-lutherska kyrkan tas in i kyrkolagen. Enligt den nya religionsfrihetslagen, som träder i kraft vid ingången av augusti, bestäms ett barns religiösa ställning inte längre automatiskt enligt vårdnadshavarnas religiösa ställning, utan barnets inträde i eller utträde ur ett religions-samfund baserar sig alltid på en särskild viljeförklaring från vårdnadshavarnas sida. Kyrkan kan i sin lagstiftning fastställa förutsättningarna för medlemskap.

Ett barn som inte fyllt tolv år skall enligt förslaget kunna anslutas till kyrkan om någon av föräldrarna eller vårdnadshavarna är medlem av kyrkan och om det har överenskommits eller beslutats om barnets medlemskap på det sätt som föreskrivs i religionsfrihetslagen. Om barnet däremot är döpt och redan har anslutits till kyrkan kan det höra till kyrkan utan att föräldern eller vårdnadshavaren är medlem.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

I 3 § i religionsfrihetslagen (453/2003), som träder i kraft vid ingången av augusti 2003, föreskrivs om medlemskap i ett religionsamfund. Enligt paragrafens 1 mom. har var och en rätt att besluta om sin religiösa ställning genom att inträda i ett sådant religionsamfund som antar honom eller henne som medlem eller genom att utträda ur det. Enligt paragrafens 2 mom. beslutar ett barns vårdnadshavare om barnets religiösa ställning. Barnets religiösa ställning är inte längre bunden till föräldrarnas eller vårdnadshavarnas religiösa ställning. Enligt paragrafens 3 mom. kan ett barn som fyllt femton år själv inträda i eller utträda ur ett religionsamfund med vårdnadshavarnas skriftliga samtycke. Ett barn som fyllt tolv år kan anslutas till ett religionsamfund eller anmälas ha utträtt ur det endast med sitt eget skriftliga samtycke. Med stöd av paragrafens 4 mom. kan i lagstiftningen om evangelisk-lutherska kyrkan bestämmas om förutsättningarna för medlemskap.

I 1 kap. 3 § i kyrkolagen (1054/1993) hänvisas till den gamla religionsfrihetslagen (267/1922), som upphävs vid ingången av augusti 2003, utan att det i kyrkolagen finns egna materiella bestämmelser om barns inträde i eller utträde ur ett religionsamfund. Enligt den upphävda religionsfrihetslagen hörde den som inte fyllt aderton år till samma trossamfund som föräldrarna. Om föräldrarna inte hörde till något trossamfund, hörde inte barnen heller till något trossamfund. Den som fyllt femton år kunde dock utträda ur eller inträda i ett trossamfund, om förmyndaren samtyckte därtill. Den som fyllt femton år följde inte heller utan sitt samtycke sina förmyndare då de utträdde ur eller inträdde i ett trossamfund. Eftersom det i den nya religionsfrihetslagen saknas bestämmelser om hur ett barns medlemskap bestäms, måste bestämmelser om detta tas in i kyrkolagen.

I propositionen föreslås att ett barn som

inte fyllt tolv år skall kunna anslutas till kyrkan om någon av föräldrarna eller vårdnadshavarna är medlem av kyrkan och om det har överenskommits eller beslutats om barnets medlemskap på det sätt som föreskrivs i 3 § religionsfrihetslagen. Ett barn som fyllt tolv år skall kunna anslutas till kyrkan oberoende av föräldrarnas eller vårdnadshavarnas religiösa ställning.

Enligt lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt (361/1983) är barnets föräldrar båda vårdnadshavare för barnet om de är gifta med varandra när barnet föds. Är föräldrarna inte gifta med varandra när barnet föds, är modern vårdnadshavare för barnet. Föräldrar kan avtala om eller domstolen kan besluta att vårdnaden om barnet anförtros båda föräldrarna gemensamt eller att vårdnaden om barnet anförtros den ena föräldern ensam. Domstolen kan dessutom besluta att vårdnaden om barnet vid sidan av eller i stället för föräldrarna anförtros en eller flera personer. Vårdnadshavaren har enligt nämnda lag rätt att bestämma om barnets vård, uppfostran och boningsort samt i övriga personliga angelägenheter. Dessutom förutsätts barnets vårdnadshavare samarbeta så att de gemensamt ansvarar för de uppgifter som hör till vårdnaden om barnet och gemensamt fattar beslut som gäller barnet, om inte annorlunda är stadgat eller bestämt. När ett barn omhändertas har socialnämnden enligt 19 § i barnskyddslagen (683/1983) för uppnående av syftet med omhändertagandet rätt att besluta bl.a. om barnets vård och uppfostran. Socialnämnden bör dock sträva efter samarbete med barnets föräldrar och andra vårdnadshavare. Ställningen som barnets vårdnadshavare förändras inte vid omhändertagande, om inte domstolen särskilt beslutar så. Ställningen som förälder och ställningen som vårdnadshavare är alltså inte nödvändigtvis bundna till varandra.

Enligt den föreslagna lagändringen är barnets medlemskap i kyrkan knutet till föräldrarnas eller vårdnadshavarens medlemskap: en förutsättning för att ett barn som inte fyllt

tolv år skall kunna anslutas till kyrkan är att någon av föräldrarna eller vårdnadshavarna är medlem av kyrkan. Det räcker då att den ena av föräldrarna hör till kyrkan. I paragrafen beaktas också en situation där barnets vårdnadshavare inte är hans eller hennes föräldrar. Även om vårdnadshavaren eller vårdnadshavarna inte är medlemmar av kyrkan, kan barnet anslutas om den ena av föräldrarna är medlem av kyrkan. Syftet med bestämmelsen är att tillförsäkra barnet en möjlighet att få en kristen fostran på den grund att någon av föräldrarna till eller vårdnadshavarna för det barn som ansluts till kyrkan är medlem av kyrkan.

I kyrkolagen skall inte uppställas begränsningar för medlemskap i kyrkan om barnet har döpts och upptagits som medlem av församlingen. Medlemmar i kyrkan upptas genom dopet. Dopet är av central betydelse för kyrkan och dess medlemmar. Ett barn som inte har fyllt tolv år och som genom dopet har upptagits som medlem av kyrkan skall ha möjlighet att förbli medlem av kyrkan även om hans eller hennes föräldrar och vårdnadshavare utträder ur kyrkan eller om vårdnaden överförs från föräldrarna till en person som inte hör till kyrkan. Även i ovan relaterade situation skall ett barn som hör till kyrkan ha rätt till en kristen religiös fostran. I en sådan situation får faddrarnas ansvar för barnets fostran ökad betydelse. Med stöd av 2 kap. 17 § i kyrkoordningen (1055/1993) får barnet vid dopet minst två faddrar som skall vara medlemmar av en evangelisk-luthersk kyrka eller av någon sådan kristen kyrka eller kristet religionssamfund som godkänner ett av

den evangelisk-lutherska kyrkan förrättat dop. Enligt 3 kap. 1 § i kyrkoordningen har också faddrarna ansvar för att det döpta barnet ges en kristen fostran. Med stöd av religionsfrihetslagen är det dock barnets vårdnadshavare som fattar beslut om medlemskap i kyrkan för barnets del.

2. Propositionens verkningar

Möjligheterna att ansluta ett barn till kyrkan utökas. Ett barn som fyllt tolv år skall kunna anslutas till kyrkan oberoende av föräldrarnas eller vårdnadshavarnas religiösa ställning. Om barnet är döpt och redan har anslutits till kyrkan kan det höra till kyrkan utan att föräldern eller vårdnadshavaren är medlem.

Propositionen har inga ekonomiska eller organisatoriska verkningar.

3. Beredningen av propositionen

Förslaget har beretts vid kyrkostyrelsen och i kyrkomötets lagutskott samt som tjänsteuppdrag vid undervisningsministeriet. Kyrkomötets konstitutionsutskott har avgivit ett utlåtande om förslaget.

4. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 1 kap. 3 § kyrkolagen

På förslag av kyrkomötet och i enlighet med riksdagens beslut
ändras i kyrkolagen av den 26 november 1993 (1054/1993) 1 kap. 3 § 2 mom. som följer:

1 kap.	religionsfrihetslagen (453/2003). Ett barn som inte fyllt tolv år kan anslutas till kyrkan om någon av föräldrarna eller vårdnadshavarna är medlem av kyrkan och om det har överenskommits eller beslutats om barnets medlemskap på det sätt som föreskrivs i 3 § religionsfrihetslagen.
Kyrkans bekännelse, uppgift och medlemmar	
3 §	
<i>Medlemmar</i>	

----- Denna lag träder i kraft den 200 .
Om inträde i och utträde ur kyrkan gäller -----

Helsingfors den 22 augusti 2003

Republikens President

TARJA HALONEN

Kulturminister *Tanja Karpela*

*Bilaga
Parallelltext*

Lag

om ändring av 1 kap. 3 § kyrkolagen

På förslag av kyrkomötet och i enlighet med riksdagens beslut
ändras i kyrkolagen av den 26 november 1993 (1054/1993) 1 kap. 3 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

Kyrkans bekännelse, uppgift och medlemmar

3 §

Medlemmar

Om upptagande av medlemmar och utträ-
de ur kyrkan gäller religionsfrihetslagen
(267/22).

Om *inträde i* och utträde ur kyrkan gäller
religionsfrihetslagen (453/2003). *Ett barn
som inte fyllt tolv år kan anslutas till kyrkan
om någon av föräldrarna eller vårdnads-
havarna är medlem av kyrkan och om det
har överenskommits eller beslutats om bar-
nets medlemskap på det sätt som föreskrivs
i 3 § religionsfrihetslagen.*

Denna lag träder i kraft den 200 .